

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Julius' 29-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Dánia.

Eppen nem lett a' reménylett haszna a' minap említett példás büntetésnek, melly a' *Koppenhágai* rabokon végre hajtattott. Még vadabbakká lettek azok ezután. Úgy viselik magokat, mint elszánt kétségbe esettek, és semmi úton módon le nem akarnak tsendesülni. Alig vitték némelly részit a' *Holmi* fogságba, egyre ismét ujj zürzavart kezdettek. A' köfalakat kilyuggatták, és ugyan tsak munkába került, hogy vissza tudták őket tartani. Azólta a' testi büntetéseket duplázták; de haszontalan. Még az asszonyi nemen lévő foglyok is mozgni kezdettek, hogy magokat a' fogságból ki szabadítsák. Egyet az el szököttek közzül 5 nap mulva ismét be fogtak. A' nyakán lévő vassal, és tömlötzi ruhájával együtt szökött el. Utjában egy Tisztnek a' lovára akadt, hirtelen reá perdült, és a' strázsa szeme láttára ki vágatott a' város kapuján. De mivel a' nyakán való vastol nem tudott szabadulni, sehol se talált menedéket. A' másik két szökevény ragadozásból él, és a' kezek közé kerülő áldozatokon olly kegyetlenséget követ el, hogy egy ilyen meg támadott személyt haldokolva vittek a' Betegekházába. Minekutánna minden nála lévő vagyonából ki vetkeztették; olly gyilkos módra öszve törték, hogy mint kész halottat úgy hagyták helyen. Hanem hiszen meg fognak lakolni; mert a' leg ujjabb tudósítások szerént már ezeket is

be fogták, mikor éppen egy házba akartak volna be rontani

Frantzia Ország.

A' tsak most született Fő Herczeg Asszonyka nints többé. E' folyó Hónapnab 14-dikén estvéli 8 — és 9 óra közt meg halálozott. Születése napján t. i. Jul. 13-dikán jól volt éjtzakai 11 óráig; hanem ettől fogva igen nagy rendetlenségek mutatták magokat lélekezésében 's vérének kerengésében. *Berryné* Ö K. Fő Herczeg Asszonysága Julius 13-dikán 's 14-dikén egész éjtzaka szakadatlan aludt, 's reggel tsendesen volt.

A' Frantzia országban privilegiált szerentse, vagy *hazard* játékról e' következő figyelemre méltó értekezést olvassuk a' közönséges levelekben: „Ha a' mostani Fr. Kormányszik egy mind szivére mind lelkére nézve Nagy Monarkának vezérlése alatt privilegiumnál fogva szabadossá teszi a' szerentsejátékokat: sajnálkozni kell azon szomorú kéntelenségen melly a' Statust arra kényszeríti, hogy rendkívül való, sőt az erköltsiséggel egészen ellenkező eszközöket vegyen elő pénzbeli szükségeinek ki elégítésére. Hogy miből álljon az a' haszon, mellyet ez az engedelem be hajt, eléggé ki fog tetszeni ezen hiteltre méltó forásokból merített le írásból. A' szerentse játék egész Fr. országban, az az *Párisban*, és még három vagy négy Ferdőhelyeken bizonyos Kereskedők Társaságának ki van adva árendába. Ez azért esztendőnként 6 millió Frankot (több mint másfél millió

Tallért) fizet. Ebből az Árenda pénzből minden költséggel együtt egy egy napra 30,000 Frank esik, vagy más szókkal, az Árendásoknak minden nap 30,000 frankot kell nyerni, míg csak egyetlen egy pfenninget is, mint a' mondott szörnyű nagy Tőke pénznek interesét zsebjekbe félre tehetnek. Ezen kívül még a' tiszta nyereségnek is ha az 6 millió Frankra megy felét, ha pedig azon fellyül megy, két harmadát a' Kormányzék magának veszi. Ha már a' minden napi költséget 30,000 Frankra tesszük esztendő által, az 11 millióra megy. A' 6 millió Capitalisnak melyet a' Kereskedők öszve keritettek, az interesse, 12, v. 16 perCentumával számlálva közel egy millió Frankot tesz, úgy hogy az esztendei költséget 12 millióra könnyen számlálhatjuk. Hogy pedig 16 perCentumot számlálnihessen (a' mi egy ilyen Spekulatióra még igen mérsékelt nyereség) v. más szókkal élvén, hogy a' Kereskedők a' Tőkepénznek interesre való kiadása végett 1 millió Frankig osztohassanak, már az előtt meg kellett a' Kormányzékkel osztozni nekik, 's így az egész nyereségnek 2 millió Frankot kellett tenni. Már ez pedig, a' mint akárki is által láthatja a' leg kevesebb; de 6 millióra bizonyosan lehet azt tenni; mert a' Kormányzék ezen esetben 2 harmadrészt megtartott magának. Ha ezt a' tiszta nyereséget esztendeig csak 4 millióra számláljuk is, és a' 12 millióból álló költséget hozzá adjuk: ki jön, hogy esztendő által leg alább is 12 millió Frankot vagy 4 millió Tallérnál sokkal többet el kell a' Közönségnek a' külömbféle Játék kasszákon veszteni. Mennyi sohajtást, könyhullatásokat, átkokat, szitkozódásokat, öldökléseket, és magagyilkolásokat lehetne esztendő által ezen 16 millió Frankon tserélni.

Reyne úr a' Rhodanus vize mellyékén felállított Törvényszéknél Királyi Procurator e' Hónap 13-dikán tett hivatal

szerént való jelentést a' *Lyonban* Jun. 8-dikán ki ütött zendülésről. Annak rövid summája ez: „Nagy az a' gonoszság, melly *Lyonban*, és a' *Rhodanus* Vize' vidékén több helyeken forraltatott. Nem más volt abban a' tziel, az Igazgatásnak megváltoztatásánál, a' Frantziának törvényes Királyok ellen való Felgyverkeztetésénél, öldöklésnél, és pusztításnál. Régen készültek előre ehez. Már Februariusban, 's Martiusban titkon mozogtak, verbuváltak, 's szövetkeztek. Minden gyanus személyek elfogdosztattak, csak egy nagyobb rangu emberre is, ki a' pártnak Feje lett volna, nem lehetett akadni. Már úgy látszott, hogy nem kellene semmitől is tartani, azonban mind csak terjedt a' békételesség, mellyet a' drágaság még inkább nevelt. Kissebb nagyobb mértékben nyughatatlanító hírek repdcstek *Lyonban* 's körül belől annak vidékin. Hellyel helyyel olyanok történtek, a' mikből valami istentelen tzimboráskodásokra ugyan nem lehetett következéseket formálni; de még is a' tsendesség megháborításával fenyegetődtek. Itt voltunk akkor, mikor a' *Trevoux* Procurator jelentést tett az illető helyeken, hogy valósággal veszedelmesek a' környülállások, és Jun. 1-ső napján *Lyontól* 4 órányira, *Trevouxzal* által ellenben a' *la Serandinieri* Sikságon számos fegyveresek öszvegyülekeztek, és feltámodásokra közel lévő határnapot tettek. *Desultes* úr egyszeriben hozzáfogott a' nyomozáshoz, midőn Jun. 8-dikán a' gonosz szándék hirtelen ki ütötte magát. Ezen a' napon szinte egyszerre két egymástól nagyon távol eső pontokon ki lobbant a' támadás tüze, egy felől *Charnay*, más felől *St. Genis Laval* Helységében. Amonnan *Charay*, *Moranay*, *Alix*, *St. Germain*, *Cheffy*, *Savigny*, *Bally*, *Bagnol*, és *Chatillon*; eminnen pedig *Isigny*, *Millery*, *Brignais*, és *St. Andeol* Helységire kiterjedt az. Itt

mindenütt meg kondúlt a' lármaharang; vakmerő vezérek akadtak, kik tsalogatás, 's fenyegetődzés által minél többeket talpra állítani törekedtek. A' békeszerető birtokosok közt kevés követőkre, de annál többre találtak a' ragadozásra kész szegénység 's meg veszett erköltsüek közt. Ezeket már jó előre magok részire hódították; fegyvert puskaport adtak kezekbe; sarlókat, és szénahányó villákat ragadtak azok, kiknek fegyverek nem jutottak. Mihelyt leg elsőben jel adódott, egyszerre fegyveres csoportokba verődtek. Többnyire mind a' Őszínü kokárdát tették fel, és leg első lépések az volt, hogy a' Helység házakon lévő Királyi tzi-mereket le tépték. Még abbeli tzieljokat sem palástolták, hogy a' jelenlévő igazgatást fel forgassák, és *St. Andeolban* nevezetesen nagy lármával ezt kiabálták: „A' Bourbonok a' magok idejekben uralkodtak; Bonaparte is a' magáéban; most már mi reánk került a' sor!” Reájok! Tudjuk mitsoda gonoszságokat tud egy rablántzait széltszaggaló néptsoport el követni! Már is a' *Charnay*, *St. Genisi*, *Cheffyi* papokat vagy arra kénszerítették, hogy velek tartsanak, vagy rosszul bántak velek, 's házaikat ki rabolták. A' *Maireket* fel se vették, hirtzolták őket, vagy mint a' *Millery*, *Thibaudieri* Maireket a' Helység házakba be szorították, 's 5 — 6 óráig lövöldöztek rájuk. Rémülés követte nyomdokikat, melly mindazáltal tsak addig tartott szerentsére mint valami hirtelen muló szélvész. Egynéhány osztály pandurok 's vadászok ki rendeltettek, és minthogy a' gonosztévők hamar meg félemlenek, ezek az eleinte olly félelmes haramjatsoportok elszéledtek. Bizonyos, hogy magok vallása szerént ezek a' falusi zenebonászkodók *Lyonba* szándékoztak öszve huzni magokat, a' hol Generalisok lennének az öszveesküdtek seregének Fejei. Valósággal *Lyon* és a' mondott Helységek egyet is értettek; egy

napon 's órában, délutáni isteni tisztelet idején kellett volna ki ütni a' támadásnak. Olly nagyon el voltak ámítva a' lázzasztók, hogy már reggeltől fogva, az utszán majd tsaknem nyilván, az estvére kiütő lázzadásról beszélgettek. Innen származott az az aggodás, mellyet az nap *Lyonnak* minden részeiben észre lehetett venni. De nem voltak a' Felsőségnek szeméibe hunyva; tudták ök a' veszedelmet; intézeteket tettek arra nézve. Ama katonai talentomu Generalis *Caruel* úr, Gróf *Chabrol* Prefectus, és Gróf *de Fargues* Maire, kik szünet nélkül ébren voltak, a' buzgó Nemzetiörzösereg, a' hív várörzökatonaság meg mentették *Lyon* minden veszedelemtől, zabolán tartották a' városi lázzasztókat, és a' falusiak ellen is segítséget küldözhettek, hogy ezek be ne rohanhassanak. Azomban az öszveesküdtek az éjtszaka el következésekor még is ollyan tselekedeteket követtek el, mellyeket előre nem lehetett el látni. Egy Királyjához hív Tisztet (*Ledourt*) agyon löttek, és gyilkosít kézre nem lehetett keríteni. Szinte igy nem lehetett *Lyonban* magában meg kapni az öszveesküvésnek fejét. Tsak ollyanok kerültek kézre kikre gyanú volt, 's tsak nyomozni lehetett házaiknál. Igazán többnyire mind egyiknél fegyverek, golyóbisok, puska töltések találtattak. Ez a' leábrázolása azon támadásnak, mellynek minémüségéről egyebek között már tsak az is bizonyoságot tehet, hogy még most is reszketnek azon vidékek, mellyekben ki ütött a' zendülés. A' bennünket fenyegető veszedelmeknek látása minden betsületes érzésü Frantziát még jobban Törvényes Felsőségéhez, 's Királyainknak thronusához köthet, a' kinek nints más ellensége, a' virtusnak és minden társasági rendnek ellenségeinél. Az egész társaság bosszúállást, és szoros igasságot kíván ellenek. Országunknak 2 - odik Városa, egy egész Megye, söt az egész Status és Kormány,

veszedelemben forogtak! Villámsebességgel törvény szolgáltatódjon a' bünösökre! Ennek végre vitelére rendeltettek ki az Urak! Nagy a' be vádoltaknak a' száma; minden nap, és minden órában nő az. Idő kell az ártatlanoknak a' vétkesektől való külön választására, és annak meghatározásaira, hogy ki mennyiben vétkes? Most tsak kettő áll az Urak előtt: *Claude Raymond* és *St. Dubois*; ezeknek sorsát ítéljék meg az Urak. Mindeniket halálra ítélték, és Jun. 13-dikán délben ki is végezték. A' többi vádoltak után attól fogva folyik a' nyomozás.

Frantzia országban ismét fel jöttek a' Missionariusok. Sok helyeken a' hol papok nintsenek, van keletek. Átallyában kevés a' pap Frantzia országban; és így nem árt a' népet a' Vallás biztatásával vagy fenyegetéseivel értetni. *Berry* és *Orleans* vidékén két szörnyű buzgó Missionariust mondanak, hogy jár. A' Déli Tartományokban szintugy *Poitouban*, 's *Bretagneben* még társaságok is állottak öszve ezen szarándokságnak elősegéllésére. Másutt Seminarium is van e' végre.

A' *Közönséges ujjság* egy Frantzia országból való Kereskedő Levelet közöl e' f. Hónap 9-dikéről, mellynek ezek a' dolgok teszik a' summáját: 1) A' Párisban most folyamatban lévő politikos alkudozásoknak ha a' kárpiton felől nem láthatunk is, bizonyos még is hogy Déli Amerika, és a' *Madridi*'s *RioJaneirói* Udvarok' egyezése a' tárgya. Amoda Spanyol ország részire segítséget fognak a' tengeri Hatalmasságok adni; emez is pedig már el van igazítva. 2) Frantzia országnak a' Szövetséges Fejedelmek aligha ki nem fogják pótolni kárát, seregeiknek tartásáért, melly ha valaha, most ugyan nagy megeröltetésbe került, sőt úgymondják, hogy a' foglaló (Occupations) Ármádia az idei nyáron mind el hagyja Frantzia Országot, holott 1818-nak az elejére

volt az határozva, és erre nézve tsak a' *Petersburgba* küldött Kurirt várják vissza. 3) A' Ministerek ditsértetnek, hogy a' lázzadásoknak hirtelen elejét vették. Hogy lessz e' köztök változás, még azt utobb tudhatni meg. Ha lessz is, azért a' mostani Systema meg marad. 4) A' Közönséges Kapitalisok egy kitsit estek, de tsak hamar ismét elébbeni állásokra fel kaptak. A' Status papirosaival mind tsak spekulálnak. A' Kereskedés áll. Tsak a' pamut drágodott. Hogy a' *Pernambukói*'s *Báhiái* pamut fel ment, annak tudni az okát, nem úgy azt, hogy miért ment fel a' *Carolinai*, *Georgiai*, és *Louisianai* pamuté. A' Czúkor szállott, meg meg fel ment. A' kavé, bors maradtak árokban. A' riskása mindenütt nagyon száll az ujj termés miatt. Pályinka erős italok jobban kelnek mint egy hónappal ez előtt. Az olaj száll. Borral keveset mozognak.

Tarasconban egy Kapitány *Oudin*-nak tartott személyt fognak be még a' *Lyon*i zavargásért. Talán nem kell már innen onnan fogdosni, ha eddig a' szükség miatt nyughatatlankodtak; mert itt van az aratás.

Perpignanba Jul. 4-dikén egy gyűlés materiákkal tele lévő magazinumba be ütött a' menykő. Ha a' várnak puska porostornyába belé kapott volna a' tűz, jaj lett volna a' szegény lakosoknak; de a' magazinumnál el fojtották azt.

Spanyol Ország.

Eddig nem volt közönséges a' dohányal való kereskedés *Cuba* szigetén; a' Kormányzék maga bírta azt. Hanem a' Madriti Udvari ujjság 3-dik Juliusi Darabja egy Kir. végzést foglal magában, melly szerént akárkinek is szabad termesztetni, készíteni, és eladni mindennemű dohányt. De a' termésnek 20-ad részét a' Királynak kell adni. Ezenkívül tsak Spanyol hajón lehet azt kivinni, különben le foglaltatik. Mindegy akár külső

országokra ki, akár a' *Cadixi, Corunuijai,* és *Alicantei* kikötőhelyekbe be vigyék: a' vám 1 font Leveles v. aprított dohánytól 1, ha pedig sodorva, vagy szigarokba (tsőformába tekert és pipa nélkül szíható rudatskába) van, és a' finom tubáknak fontjától 2 Real Amerikai pénz. Azok a' magános személyek, kik magok szükségére hozatnak Havannai Dohányt, a' mondott vámon kívül hogy Spanyol országba be vihessék, fizetnek 1 font Szigartól 40, finom tabaktól 34, aprítottól 16 Realokat Spanyol pénzbe. Az elébbeni Királyi Manufactura most tsak az adónak 's vámnak beszedésével foglalatoskodik, a' Financzia' számára minden elsőbbségi juss kívánása nélkül be vásárol, és a' mit be vett, széllyel büldözi. *Peruban, Ujj Spanyol Országban,* és a' *Philippinai* szigeteken úgy maradt a' dohány állapotja mint eddig volt.

Ugyan abban az ujjságdarabban van az Amerikai Congressus egy Aktája is előhozva, melly Akta még *Madison* úrnak elől ülése alatt az idei Mártz. 3-dikán költ. Ebben kemény büntetés alatt megvan tiltva, hogy a' Szövetséges Statusokbeli polgárok hajókat készítsenek akár a' barátságos Statusoknak egyenesen való meg támadására, akár az Insurgenseknek segítésére 's a' t. Ezt az Aktát *Don Luis de Omísal* mint a' *Washingtoni* Spanyol Követtel hivatal szerént közölték, Kormányzékének meg nyugtatására.

Nagy Britannia.

A' Parlamentom mostanában tartott üléseiben e' következő nevezetesebb tárgyak forogtak fenn:

Az Alsó Ház 8-dik Juliusi ülésében *Bennet* úr mint a' Fő Város Politziájának meg vizsgálására rendelt Biztosságnak feje ezen 3 dolgokról tett jelentést. 1) A' beárulóknak rendelt vagy az úgy nevezett vér pénzről. 2) Előadta, hogy melly szörnyen nevedik azoknak a' gonoszságoknak a' száma, mellyeket ifjak sőt gyer-

mekek követnek el. Nevezetesen New-Gateban 813-ban 62, tizen hat esztendőn alól lévő ifjakat, 814 már 98-at, 815-beu szint annyit, 1816 146-at; 814-di Augustustól fogva 1816-diki Octoberig pedig 200-at tsuktak be. Tsak 23 volt olyan közöttök, kiket először fogtak be; egy 40-edikszor másik pedig 80-adikszor került kézre. 3) A' számkivetéssel való büntetés jött szóba, mellyen hogy valami fordítást kellene tenni azon okból ajánlotta; mivel 1798-tól fogva 1813-ig két millió 435,525 font Sterlingbe kerültek a' *Botany Bayban* lévő számkivetettek; ellenben a' hajón lévők tsak 948,613 fontba. Ide járúl még az is, hogy tsak 7 esztendőre vagynak ugyan az ilyen szerentsétlenek ítéltetve; de többnyire oda halnak; mert nints mivel haza jönniek.

Ugyan ezen ülésben *Lord Parnell* azokat a' vádokat, mellyeket némelleyek a' Hiberniai Catholicusok tanításaik ellen el terjesztettek igyekezte meg táfolni, és a' szoros vizgálást ajánlotta. Az a' hire, hogy olyan Végzés járt volna mind a' két Házakban kézzől kézzel, mellynél fogva meg hatalmaztatik a' Kormányzék, hogy mind a' szározi, mind tengeri katonaságnál akármi tisztségre Catholicusokat is tehessen, az eddig kívánni szokott meg tagadó esküvés nélkül.

A' 9-diki ülésben ujra fel vetődött a' Rabszolgákkal való kereskedés dolga. Abban határozódtak, hogy mivel nagyon lehető volna, hogy Portugallia és Spanyol ország ellenségeskedésbe keverednének Angliával a' miatt, ha t. i. ez tsak maga erősödne azokra annak eltörlése végett: tehát jó volna meg kérni a' Szövetséges Fejedelmeket, hogy ők is magok részéről lennének eszközlői annak a' betstelen kereskedés eltörlésének.

A' szegény *Badeni* kivándorlók tsak ugyan meg nyerték, hogy Canadába által tétetnek. A' millyen égre kiáltó annak

a' köszívü embernek álnoksága, a' ki ezeket a' nyomorultakat által tsalta Angliába, azomban magoknak hagyta szinte olly ditséretes a' Status hadi 's a' plánta tartományokat illető dolgokban lévő Titoknokjának Lord *Bathurstnak* rajtok való könyörülése. Egyéberánt ki nyilatkoztatta ugyan ő, hogy meg kellene hagyni minden Commendánsoknak a' partokon, hogy ha még idegenek mennének Angliába előre való engedelem kérés nélkül, egybe vissza szállítsák őket azon partra a' honnan indultak.

Tsak marad Anglia a' különösségek hazájának *Londonban* tsak kitsibe multt, hogy két jó házból való kisasszonyok nem duelláltak. Ketten szerettek egy Kapitányt. Az egyik meg tudja, hogy a' másik férjhez akar menni hozzá, egybe levelet ír neki, hogy egy pár pisztolyra menjen ki vele. Ez nem kotzkáztatja életét, hanem amazt be vádolja. Egy darabig tsendesen vannak, de mihelyt meg tudja, a' neki böszültt szerelem féltőné, hogy a' másik a' *Tunbridgei* ferdőre ment, be fogat, és siet utánna. Annak a' háznak ajtaja előtt a' hol emez szállva volt, meg állítja a' kotsist, ki fogat, és a' pisztolyt neki szegezvén az ajtónak úgy ül ott a' kotsiban több órákig. Se ki, se be nem mert senki menni, mig végre egy tisztviselő végét nem szakasztotta a' játéknak, a' dühös bajnoknét őrizet alá tétvén. — Ezen ismét két ifju uratska veszett öszve. Egyik annak, másik emennek fogta pártját. Duelláltak, de nem lett egyiknek is baja, és a' mint kimentek úgy jöttek vissza; egyik is vélekedésétől el nem állott.

A' *Northumberlandi* Herczeg e' f. Hónap 10-dikén 75 esztendőskorában megkalálozott.

Mind a' két Szitziliák' Országa.

Nápolyban az Igasság ki szolgáltatásán változás tétetett. A' Békesség birák tartódtak meg a' Frantzia Constitutióbol,

az esküdtek helyett. 6 aranyig végezhetnek ezek, minden appellálás nélkül, és a' Helységek magok választják őket. A' Kerületi birák, kik 3 esztendőre választatnak 20 aranyig ítélnének hasonlóképen fellyebb való appellálás nélkül. A' 15 tartományok között mind egyikbe lévő polgári törvényszékeken kívül vannak még 4 Törvényszékek, u. m. *Nápolyban*, *Aquilában*, *Tramiban*, és *Caranzaróban*, Nápolyban pedig egy legfelsőbb Törvényszék. Minden tartománynak lesz még ezek mellett egy Bünös-ügy-törvényszéke, a' Kereskedőknek ismét külön. Minden Felső Törvényszék mellé lesz egy Kir. Procurator rendelve, a' ki a' Status jusaira vigyáz. A' Financziára nézve egy számalószék állittatik fel.

Minister *Tomasinak* előlülése alatt hozzá fogott már a' Status Cancellariájának fő Tanátsa, munkálódásához, melly is áll az eddig való Törvények megvizsgálásában, és a' Kormány különböző ágazatainak elindításában.

Orosz Birodalom.

E' folyó Hónap 7-dikén tért által a' Prussziai fő Herczeg Asszony Petersburgban a' Görög hitre, a' következő napon pedig a' Nagy Herczeg Miklós ő Kir. Fő Herczégével a' Görög Vallás tzeremoniáji szerént meg esküdt.

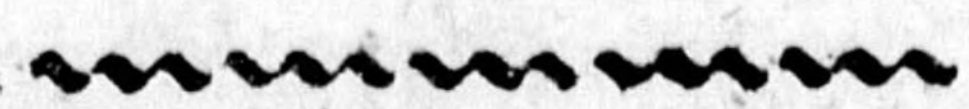
B é t s.

Florentziából Jul. 23-dikáról írják, hogy a' Portugalliai hajóssereg *Lisbonából* az nap reggel indult el *Livorno* felé. Ugyan az a' Kurir hozta azt a' hirt is Marquis *Marialvának*, hogy a' *le novo Parquete* nevü azon hajó, melly *Rio Janeiróbol* leg közelebb 52 napi utazása után *Lisbonába* meg érkezett, Májusnak 20-dikán a' Pernambukói parton állott meg, a' hol már ekkor a' Portugalliai zászlók lobogtak mind az *Olindai*, mind az *Arecifei* tornyokon. Ha ez úgy van, már meg kellett az előtt jóval a' fenytésnek esni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Rimaszombatban e' f. Hónap 15-dikán rémittő szerenssétlenség történt. A' 2-dik harangot az előtt 17 esztendővel újra öntötték itt, és régi helyére tévén attól fogva használták. Most fel akarván szentelni, a' Templom tornyából leeresztették. Mikor már alatt volt, még egy kicsit emelni akarják, hogy fát tehesse nek alá. Hát egyszerre csak szakadoz a' toronyból az állás le. Mivel pedig a' népesség éppen akkor tsődült a' harang látására oda, átallyán fogva lehetetlen volt a' veszedelem elől széllyel szaladni. Több embereket agyon szakítottak a' le rogyott gerendák. Egy 13 esztendős gyermek, és egy viselős asszony borzasztó módon izekre szakadozva szörnyü halált haltak ott; többen is ki nagyobb ki kisebb sérelmet kaptak. Ezek között azután csak hamar 3 kimúlt, és egy nap 5 embert vittek a' temetőbe. Hogy hányan fognak még sebeikben meg halni, nem lehet tudni előre. Julius 15-dikére volt a' szentelés' napja téve, mellyet *Rosnyói Püspök*, Fő tiszt. és Méltóságos Gr. Galanthai *Eszterházy László* úr Ö Nagysága, ha csak valami közbe nem jött, eddig már véghez is vitt.

A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanács a' *Pesti* Kir. Universitáslá meg üresedett Tanítószékére a' seborvosoknak való theoretikus Orvositudománynak, melly Tanítói hivatalhoz 1200 forint esztendei fizetés vagyon kötve, Concursust rendelt. E' folyó Esztendei Sept. 9-dikén fog az, az említett Fő Oskola Orvosi Facultása előtt tartatni.

Apró lékek.

Prof. *Rühst* Berlinben ö F. ge a' Király a' Prussziai Statusnak *Historiairó-*

jává nevezte ki. — A' *Halai* Universitas Jun. 21-dikén öszve kaptsolatott a' *Wirtembergai*val. — *Algierben* szörnyü nagy pestis uralkodik. Ugy van a' hire, hogy az ide való Anglus Vice Consul is meg holt bele, de meg lehet hogy csak mese. — Északi Amerikában a' *Missisipin* 7 nagy gözhajók járnak. Még a' vizesésekkel is trutzolnak azok. *Cobbet* urat nem igen szivesen látják ott. — A' meg holt Frantzia Herczeg Asszonyka *Louise Isabelle* (nem *Elisabethe*) a' St. Denisi Kápolnába vitetett Jul. 14-dikén hogy a' Királyi kriptába temessék. A' tudományos munkáiról híres *Staelné* Asszonyság is egy nap holt meg vele, 53 esztendős korában.

T u d ó s í t á s.

Alább irtak, a' kedves Nemzeti Kalendarionnak, és más könyveiknek keletéből megesméri a' kegyes hazai hajlandóságot, és bátorkodnak egy új magyar Kalendariumot ajánlani, melly 1818. esztendőre 8-ad rétbén *Pesti Szarándok* név alatt a' Nemes Közönség eleibe adatik. Mivel ez a' Kalendarium minden esztendőben ki fog jönni, azért azon leszünk, hogy abban az esztendő, és más időbéli jegyzéseken kívül meg legyen: a' Felséges Uralkodó Ház Genealogiája, mulatságos történetek, és gondolatok, és más egyéb hasznos dolgok, a' mint most az elsőben meg lesz az új Postarend, és fizetés minden hazánkban lévő Statiókra, ezeknek távolságokkal, és egy rövid magyarázattal együtt. A' mi kedves lehet, főképpen azoknál, kiknek ezt más módon megszerezni, könnyü módjok nintsen. Másodszor: mivel a' vásárok más Kalendariumokban hibásak szoktak lenni, azért azokat a' Budán kijött Udvari és Status Kalendariumból vettük ki; ha mindazonáltal azokban valami hibák tsúsztak volna

be, kérjük a' Törvényes, és Helységbeli Elöljárókat, hogy azokat, nekünk Szabad Postán küldendő levelekben tudunkra adni ne sajnállják, minden a' Közönség' javára tzelező jobbitást készek lévén örömmel meg tenni.

Tisztelettel jelentjük tovább, hogy más esmeretes könyveinken kívül a' jövő János fővételi vásárra megjelen egy munkátska e' név alatt: A' Szivnek Gerje de lmei, három történetekben, Lafontaineből, — és hogy abból a' kedves munkából, mellyet olly örömmel olvasnak: a' Délushi Philokles, még nyomtatványaink vannak. Mind a' könyveket, mind a' Kalendariumot lehet találni Hazánkban lévő minden Könyvárosnál, és Könyvkötőnél.

Pesten Jul. 19-dik napján 1817-ben.

Füskúti Landerer
örökösei.

J e l e n t é s.

A' Debreczeni Typographiának egy-néhány esztendőtol fogva volt fáradhatatlan és hasznos igazgatója, néhai N. *Csáthy György*, a' multt Hónapnak 16-ik napján elvégezte munkás életét. Hátramaradott özvegye engedelmet nyert a' helybeli Nagy Tekintetü Elöljáróktól arra, hogy boldogult Férjének itt lévő Nemzeti Könyváros boltját meg tarthassa, 's kereskedését továbbá is folytathassa. — Kivánta azért mind a' Nagy Érdemü közönséget erről tudósítani, mind az érdeemes könyv-szerző urakat arra kérni, hogy mint eddig boldogult Férjére, ugy ezután ő reá méltóztassanak az Előrefizetésnek beszédését, 's könyveiknek eladá-

sát bizni: azt igérvén, hogy általa hátramaradást senki szenvedni nem fog.

Debreczen Julius 1-ső napján 1817.

a' megboldogultnak
özvegye

H i r d e t m é n y.

Emlékezetre méltó lépés a' Magyar hazabeli Könyvnyomtatás' Mesterségében most az, hogy a' *Magyar ujj Testamentom* a' *Károli Gáspár*' fordítása szerént olly' gyönyörű betűkkel és papirosra, 's olly' szép rendel 's nagy gondal nyomtattatik *Pesten*, hogy ez a' szépkiadás akármellyik a' külföldi legelső Nyomtató-Műhelynek is diszére szolgálna; a' mint ezt, az itt előttünk fekvő, már kijött egyik árkus bizonyítja. — Az a' gond, a' mellyet arra; az efféle dolgokhoz rendkívül értő Kiadó fordít, ritka. Három Correc-turán, egy Revision, együtt 5-szöri olvasáson megyen által a' könyv a' Kiadó' keze alatt, annyi bizodalommal, hogy a' ki azután *nyomtatásbeli igaz hibát* találna benne, minekelötte a' nyomtatás-újába indulna; annak minden egy hibáért 1 species aranyat mert igérni a' Kiadó.

Ez az ujj Testamentom a' beállandó öszre kész lessz. — Lehet még reá praenumerálni 5 forintjával papirosban, Debreczeni *Lörintz-napi*, és Pesti *János-fővételi* vásárokig minden előkelő T. T. *Prédikátor* Uraknál; azonkívül Pesten, *Trattner* Könyvnyomtatónál; *Eggenberger* és *Kiss* Könyvárosoknál, 's a' *Nemzeti-Gazda Kiadójánál*, a' kik ez emdologban, a' frankirozatlan Leveleket el nem fogadhatják.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 25-dik napján 328³/₄ — 26-dikán 328⁵/₆ — 28-dikán 328³/₄ — forintot.